

5. Базовий компонент дошкільної освіти нова редакція – документ підготовлений авторською групою: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня М.П., Косенчук О.Г., Корнєєва О.Л., Лисенко Г.М., Левінець Н.В., Машовець М.А., Мородоус І.О., Нерянова С.І., Піроженко Т.О., Половіна О.А., Рейпольська О.Д., Шевчук А.С.: – від 21.12.2020. – 37 с.

6. Програма розвитку дитини від 2–6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ з LEGO» / О.Ю. Рома, В.Ю. Близнюк, О.П. Борук. – the LEGO Foundation, 2016. – 140 с.

7. Дошкільнятам – освіту для сталого розвитку. Діємо разом: навчально-методичний посібник для використання в роботі з дітьми п'ятого року життя / Н. Гавриш, О. Пометун; за ред. О. Пометун. – Київ, 2017. – 128 с.

8. Нечипорук Н. І., Томей О. П. Розвивальні ігри для дошкільників. – Харків: Видавнича група «Основа», 2007. – 192 с.

Перхулін С.Р.

магістрант;

Рудницька-Юрійчук І.Р.

кандидат педагогічних наук,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГЕНДЕРНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема гендерного виховання хвилює сьогодні багатьох педагогів, психологів. Сучасні пріоритети у вихованні хлопчиків і дівчаток полягають не в закріпленні жорстких стандартів маскулінності і фемінності, а у вивченні потенціалу партнерських взаємин між хлопчиками і дівчатками, вихованні людського в жінці і чоловікові, щирості, взаєморозумінні, взаємодоповнюваності.

До проблеми вивчення гендерного виховання дітей дошкільного віку зверталися дослідники А.А. Палій, П.В. Плісенко, Я.А. Коменський, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський, Л.Г. Тараннікова, О.В. Прозументик, Т.А. Рєпіна, О.О. Кудрявцева, С.А. Марутян, С.В. Шаповалова.

Сьогодні все більше вчених стверджують, що саме гендерний підхід орієнтований на формування й утвердження рівних, незалежних від статі

можливостей самореалізації людини в усіх сферах життєдіяльності. Цей факт став причиною початку детального вивчення інноваційних педагогічних технологій у гендерному вихованні дошкільників.

До сучасних педагогічних технологій у гендерному вихованні дітей дошкільного віку відносимо: організовані заняття – групові та індивідуальні; етичні бесіди відповідної тематики; проблемні ситуації; прогнозування життєво значимих ситуацій; ігри; ситуації спілкування з дітьми; прогулянки, екскурсії; театралізовані розваги; самостійну діяльність дітей.

Узагальнюючи ідеї виховання хлопчиків та дівчаток, акумульовані гуманістичною педагогікою, доходимо висновку, що статево-рольова поведінка дітей формується у дитячому колективі [3, с. 4].

Найбагатший досвід взаємодії з однолітками різної статі діти набувають у дошкільному закладі. І саме вихователі мають створити оптимальні умови для формування у дітей адекватної статево-рольової поведінки. Перед вихователями стоять такі завдання: формувати у дітей уявлення про відмінності у поведінці хлопчиків і дівчаток; розвивати способи взаємодії, притаманні жіночому і чоловічому типам поведінки; створювати умови для набуття досвіду чоловічої і жіночої поведінки; розвивати морально-вольові якості, характерні для хлопчиків (сміливість, рішучість, силу, витривалість тощо) і дівчаток (доброту, ніжність, співчутливість, чуйність тощо).

Робота з формування статево-рольової поведінки у дітей проводиться вихователями у трьох напрямках:

- формування поведінки хлопчиків;
- формування поведінки дівчаток;
- формування способів взаємодії хлопчиків і дівчаток.

Організуючи різні види діяльності дітей, вихователі створюють умови, які сприяють формуванню уявлень хлопчиків про те, що у майбутньому вони стануть чоловіками, а чоловіки поведуться відповідно до своєї статі. Так, вони виявляють свої найкращі чоловічі якості – силу, витримку, вміння долати труднощі, досягати мети, бути мужніми, витривалими тощо.

Вихователі створюють штучно чи використовують життєві ситуації, у яких хлопчики вчаться співвідносити свої дії з діями, характерними для їхніх татів та інших чоловіків. Хлопчики порівнюють і аналізують поведінку чоловіків у різних ситуаціях, наприклад: дозвілля на природі,

проблеми у домашньому господарстві (виконання ремонтних робіт, перенесення важких речей), підготовка до сімейних свят тощо.

У дівчаток вихователі формують уявлення про те, що у майбутньому вони стануть жінками, поведінка яких значно відрізняється від поведінки чоловіків. Жінки покладають на себе турботи і обов'язки, пов'язані зі створенням затишку в оселі, піклування про дітей та інших членів сім'ї, домашніх тварин тощо. Така діяльність сприяє реалізації жінками своїх найкращих якостей, таких як: турботливість, уважність, терплячість, ніжність, лагідність тощо [3, с. 6].

Вихователі створюють чи використовують ситуації, у яких хлопчики і дівчатка набувають досвіду взаємодії та спілкування. Хлопчики під час взаємодії та спілкування з хлопчиками вчать демонструвати силу, спритність, розум тощо, а з дівчатками – проявляти уважність, повагу, бажання надати допомогу тощо. Ситуації взаємодії виникають під час спільної діяльності: ігор, малювання, перегляду книжок, чергування тощо.

Досвід взаємодії у різних життєвих ситуаціях формується у дітей через спільні дії з предметами (іграшками, квітами, книги тощо) чи комунікації (обмін судженнями, думками, оцінками та ін.). Завдання вихователя – демонструвати правильні способи взаємодії і розвивати у дітей здатність обирати у відповідній ситуації найбільш правильні з них.

Важливим аспектом роботи з гендерного виховання дітей є створення відповідного предметно-розвивального середовища, яке є умовою прояву статеворольової поведінки дітей, стимулює їх до вираження у повсякденні свого чоловічого чи жіночого образу.

Створюючи предметно-ігрове розвивальне середовище у групі дошкільного закладу, обов'язково слід подбати про осередки, у яких граються разом і дівчатка, і хлопчики. Тут розміщують атрибути до сюжетно-рольових ігор «Сім'я», «Магазин», «Поліклініка», «Бібліотека», «Лікарня» тощо. Разом із тим у групах для дітей старшого дошкільного віку вихователі створюють окремі, спеціально оформлені та обладнані куточки для дівчаток та хлопчиків. Такий «розподіл» дітей, з одного боку, сприяє формуванню жіночності у дівчаток і мужності у хлопчиків, а з іншого – підводить їх до розуміння необхідності спільних ігор [1, с. 3].

Традиційно іграми, спрямованими на засвоєння своєї статевої ролі, для дівчаток є ігри «у доньки-матері», а для хлопчиків – «у захисника, воїна». Гра з лялькою дає змогу дівчаткам засвоїти роль матері, яка

доглядає за малюком. Ігри ж «у війну» дають змогу хлопчикам відчутти себе мужніми захисниками, виховувати чоловічі риси характеру.

Зупинимося на застосуванні гендерного підходу під час організації основних видів діяльності дошкільників. Прослідкуємо за організацією пізнавальної діяльності. Специфіка пізнавального розвитку дівчаток і хлопчиків потребує диференційованого підходу до них під час організації пізнавальної діяльності. Так, у хлопчиків здебільшого переважає зорове сприйняття, у дівчаток – слухове. Дівчатка потребують детальнішого пояснення завдань, ніж хлопчики, для яких достатньо лише вказівки щодо принципу їх виконання.

Під час занять вихователям не слід завжди вимагати повної відповіді від хлопчиків: у них швидкість мовлення (кількість слів, вимовлених за одиницю часу) менша, ніж у дівчат. Не варто також вимагати від хлопчиків під час відповіді дивитися в очі педагогу. Адже це «жіночий» тип поведінки. Хлопчики – дивляться вниз або в сторону, шепочуть собі під ніс, але це не означає, що вони не думають і не шукають рішень.

Особливу увагу на заняттях з розвитку мовлення варто приділяти читанню літературних творів та етичним бесідам за їхнім змістом. Образи героїв не лише мають бути художньо виразними й емоційно привабливими, а й демонструвати полярні еталони поведінки (боягуз – герой, працьовита – ледача тощо). Саме зміст художніх творів сприяє формуванню уявлень дітей про ідеали сімейних відносин.

З огляду на вище зазначене ми припускаємо, що організація ігрової діяльності потребує враховувати психологічні особливості дітей. Гендерний підхід передбачає відповідність методів керівництва іграми їх змісту і специфіці ігрової діяльності дітей різної статі. Необхідно задовольняти потребу хлопчиків у змаганнях і перемозі. Хлопчики старшого дошкільного віку потребують ігор, які сприяють становленню мужності, з великою кількістю учасників та чіткою ієрархією. Дівчаток цікавлять ігри з меншою кількістю учасників, невисоким рівнем підпорядкування спільній меті. Лідерство дівчатка здобувають у перемовинах, а не силою.

Організуюючи спільні ігри, зокрема з сімейно-побутової тематики («Очікуємо гостей», «Сімейний відпочинок за містом» тощо) і гри-драматизації за сюжетами казок, слід створювати ситуації, у яких дошкільники матимуть змогу перейнятися переживаннями героїв і співвіднести еталони моральної поведінки у казці зі своєю власною поведінкою. У таких іграх важливо подолати «роз'єднаність» ігрових

угруповань хлопчиків і дівчаток, які зазвичай виникають через різницю їхніх ігрових інтересів.

Організуючи спільну трудову діяльність хлопчиків та дівчаток, доцільно об'єднувати дітей обох статей для виконання достатньо простих доручень, де треба проявити і фізичну силу (хлопчики), і акуратність, ретельність (дівчатка). Поступово діти вчатьса самостійно розподіляти між собою трудові операції з урахуванням статі партнера.

Отже, завданням вихователів є формування гендерної компетентності як складової життєвої компетентності дітей дошкільного віку. Розроблення та впровадження у практику роботи гендерно-освітньої технології сприяє розширенню гендерних компетенцій усіх учасників соціокультурної взаємодії – дітей, батьків, вихователів.

Список використаних джерел:

1. Кікінежді О. Гендерне виховання змалку. *Дошкільне виховання*. 2006. № 2. С. 3–6.
2. Кудрявцева Е.А. Педагогические особенности нравственного воспитания девочек старшего дошкольного возраста: Автореф. дис. к.п.н. 13.00.01. / РАО НИИ дошкольного воспитания. Москва : 1992. 21 с.
3. Назаренко Г. Гендерні аспекти: сучасний вимір. *Психолог*. 2005. № 9. С. 3–6.
4. Палій А.А. Особливості статеворольових уявлень дітей дошкільного віку: Автореф. Дис. к. псих. н.: 19.00.07. АПН України, Інститут психології ім. Г.С. Костюка. Київ, 1996. 24 с.